

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	IBY 311	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
<i>Διαλέξεις</i>	3	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Μάθημα γενικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην ελληνική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β

• *Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων*

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση της ιστορίας του Βυζαντίου κατά την ύστερη περίοδο, και συγκεκριμένα κατά το χρονικό διάστημα 1204-1453.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Γνωρίζει τα βασικά πολιτικά γεγονότα της περιόδου 1204-1453
- Κατανοεί την εξέλιξη των θεσμών του βυζαντινού κράτους και να αναγνωρίζει τους παράγοντες που επέδρασαν στη διαμόρφωσή τους
- Αντιλαμβάνεται τις συνέχειες και τις τομές στην εξέλιξη του βυζαντινού πολιτισμού
- Εμβαθύνει στο πολυφυλετικό και πολυεθνικό υπόστρωμα της βυζαντινής επικράτειας μέσα από τη συρρίκνωσή της, μετά την άλωση της Πόλης από τους Σταυροφόρους (1204)
- Αναγνωρίζει τις πολιτικές οντότητες που αναδείχθηκαν μετά το 1204 και τη σημασία τους για τη διαμόρφωση ενός νέου πολιτικού πλαισίου στον χώρο της ΝΑ Μεσογείου
- Αντιλαμβάνεται τις κοινωνικές δομές, όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά την «εμπόλεμη» παλαιολόγεια περίοδο
- Έχει συνειδητοποιήσει τον ρόλο του βυζαντινού ιδεολογικού, πολιτικού και πολιτιστικού οικοδομήματος στη διαμόρφωση του νέου ελληνισμού
- Να αναλύει αντιπροσωπευτικές πηγές (κυρίως κείμενα) αποκτώντας εξοικείωση με τα εργαλεία της επιστημονικής έρευνας

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και εναισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	<i>Άλλες...</i>

- Ανάλυση ιστορικών πηγών
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ιστορικής σκέψης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Αναγνώριση των ιστορικών ιδιαιτεροτήτων του Βυζαντίου και της συμβολής του στη διαμόρφωση του νέου ελληνισμού

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- A. Εισαγωγικά (Το Βυζάντιο και οι σταυροφορίες)
- B. Πολιτική ιστορία:
- B.1. Η 4^η σταυροφορία και η άλωση της Πόλης (1204)
 - B.2. Οι πρώτοι Παλαιολόγοι και ο ρόλος των δυτικών δυνάμεων
 - B.3. Οι βυζαντινοί εμφύλιοι πόλεμοι
 - B.4. Η επέκταση των Σέρβων και των Οθωμανών
 - B.5. Η πορεία προς την Οθωμανική κατάκτηση
- Γ. Κράτος και κοινωνία:
- Γ.1. Πολιτειακές δομές και θεσμοί
 - Γ.2. Κοινωνική και οικονομική οργάνωση – Πληθυσμός/Πόλεις
 - Γ.3. Ανατολή και Δύση: Θρησκευτικές αντιπαραθέσεις
 - Γ.4. Παλαιολόγεια Αναγέννηση

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο (στην αίθουσα)	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	70
	Διαδραστική διδασκαλία	30
	Μελέτη και ανάλυση ιστορικών πηγών	25
Σύνολο Μαθήματος	125	

<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p><i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επλύση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i></p> <p><i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και πού είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p>	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνική (για φοιτητές του προγράμματος Erasmus+ κατά περίπτωση εξέταση στην Αγγλική).</p> <p>Γραπτή εξέταση με ερωτήσεις ανάπτυξης και ερωτήσεις κατανόησης ιστορικών κειμένων διδαχθέντων στην αίθουσα.</p>
---	--

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αραμπατζής Χ., *Η Σύνοδος της Λυών. Πρόσωπα και Θεολογία*, Θεσσαλονίκη 2002.
- Βρωύνης Σ., *Η παρακμή του μεσαιωνικού Ελληνισμού στην Μικρά Ασία και η διαδικασία εξισλαμισμού (11ος - 15ος αι.)*, μετ.. Κ. Γαλαταριώτου, Αθήνα 2000².
- Γιαννακόπουλος Κ., *Βυζαντινή Ανατολή και Λατινική Δύση*, (ελλ. μετ.) Αθήνα 1974.
- Γιαννακόπουλος Κ., *Ο αυτοκράτωρ Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος και η Δύσις, 1258-1282*, μετ. Κ. Πολίτη, Αθήνα 1991².
- Γλύκατση-Ahrweiler E., *Η πολιτική ιδεολογία της βυζαντινής αυτοκρατορίας*, Αθήνα 2009².
- Hendrickx B., *Οι πολιτικοί και στρατιωτικοί θεσμοί της Λατινικής Αυτοκρατορίας της Κωνσταντινουπόλεως*, Αθήνα 1999.
- Inalcik H., *Η οθωμανική αυτοκρατορία. Η κλασική εποχή, 1300-1600*, μετ. Μ. Κοκολάκης, Αθήνα 1995.
- Καρπόβ Σ., *Ιστορία της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας*, μετ. Ε. Κριτσέφσκαγια, Αθήνα 2017.
- Κατσώνη Π., *Μια επταετία κρίσιμων γεγονότων. Το Βυζάντιο στα έτη 1366-1373. Η διαμάχη Ανδρονίκου Δ΄ και Ιωάννη Ε΄ των Παλαιολόγων*, Θεσσαλονίκη 2002.
- Η ίδια, *Ανδρόνικος Δ΄ Παλαιολόγος. Βασιλεία και αλληλομαχία*, Θεσσαλονίκη 2008.
- Κιουσοπούλου Τ., *Βασλεύς ή Οικονόμος. Πολιτική εξουσία και ιδεολογία πριν την Άλωση*, Αθήνα 2007.
- Κοντογιαννοπούλου Α., *Η εσωτερική πολιτική του Ανδρονίκου Β΄ Παλαιολόγου (1282-1328). Διοίκηση – Οικονομία*, Θεσσαλονίκη 2004.
- Η ίδια, *Τοπικά συμβούλια στις βυζαντινές πόλεις. Παράδοση και εξέλιξη (13^{ος} -15^{ος} αι.)*, Αθήνα 2015.
- Κορδώσης Μ., *Η κατάκτηση της νότιας Ελλάδας από τους Φράγκους. Ιστορικά και τοπογραφικά προβλήματα*, Θεσσαλονίκη 1986.
- Κωτσιόπουλος Κ., *Το κίνημα των Ζηλωτών στη Θεσσαλονίκη (1342-1349). Ιστορική, θεολογική και κοινωνική διερεύνηση*, Θεσσαλονίκη 1997.
- Λαΐου Α., *Η αγροτική κοινωνία στην ύστερη βυζαντινή εποχή*, μετ. Α. Κάσδαγλη, Αθήνα 1983.
- Μαυρομμάτης Α., *Οι πρώτοι Παλαιολόγοι. Προβλήματα πολιτικής πρακτικής και ιδεολογίας*, Αθήνα 1983.
- Νεράντζη-Βαρμάζη Β., *Το Βυζάντιο και η Δύση (1354-1369). Συμβολή στην ιστορία των πρώτων χρόνων της μοναρχίας του Ιωάννη Ε΄ Παλαιολόγου*, Θεσσαλονίκη 1993.
- Nicol D., *Βυζάντιο και Βενετία*, μετ. Χ.Α. Μουτσοπούλου, Αθήνα 2004.

- Ο ίδιος, *Ιωάννης Καντακουζηνός: ο απρόθυμος αυτοκράτορας: αυτοκράτορας του Βυζαντίου και μοναχός, 1295-1383*, μετ. Ε. Νικολάου, Αθήνα 2008.
- Ο ίδιος, *Ο αθάνατος αυτοκράτορας: η ζωή και ο μύθος του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τελευταίου αυτοκράτορα του Βυζαντίου*, (ελλ. μετ.) Αθήνα 1993.
- Ο ίδιος, *Οι τελευταίοι αιώνες του Βυζαντίου 1261-1453*, μετ. Σ. Κομνηνός, Αθήνα 2005.
- Ο ίδιος, *Το Δεσποτάτο της Ηπείρου, 1267-1479. Μια συνεισφορά στην ιστορία της Ελλάδας κατά τον Μεσαίωνα*, (ελλ. μετ.) Αθήνα 1991.
- Ο ίδιος, *Το τέλος της βυζαντινής αυτοκρατορίας*, μετ. Μ. Μπλέτας, Αθήνα 1997.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μ., *Η ανδεγαυική κυριαρχία στη Ρωμανία επί Καρόλου Α΄, 1266-1285*, Αθήνα 1987.
- Ostrogorsky G., *Ιστορία του βυζαντινού κράτους*, τ. Γ', μετ. Ι. Παναγόπουλος, Αθήνα 2014³.
- Runciman St., *Σικελικοί εσπερινοί: Η ιστορία του μεσογειακού κόσμου στα τέλη του 13ου αιώνα*, (ελλ. μετ.) Αθήνα 2003.
- Σταυρίδου-Ζαφράκα Α., *Νίκαια και Ήπειρος τον 13ο αι.. Ιδεολογική αντιπαράθεση στην προσπάθειά τους να ανακτήσουν την αυτοκρατορία*, Θεσσαλονίκη 1990.

- *Βυζάντιο και Σερβία κατά τον 14΄ αιώνα*, Αθήνα 1996.
- *Μοναστήρια, Οικονομία και Πολιτική. Από τους μεσαιωνικούς στους νεώτερους χρόνους*, επιμ. Η. Κολοβός, Ηράκλειο 2012.
- *Η Άλωση της Πόλης*, εκδ. Ε. Χρυσός, Αθήνα 1994.
- *Η άλωση της Κωνσταντινούπολης. Η κατάκτηση του Βυζαντίου από τους Οθωμανούς*, μετ. Π. Γκουμέα, Αθήνα 2008.
- *Η τέταρτη Σταυροφορία και ο ελληνικός κόσμος*, επιμ. Ν. Μοσχονάς, Αθήνα 2008.
- *Ο ύστερος Μεσαιωνικός κόσμος, 11^{ος} -16^{ος} αι.*, εκδ. Α. Σαββίδης – Ν. Νικολούδης, Αθήνα 2007.
- *Οι βυζαντινές πόλεις 8^{ος} – 15^{ος} αι. Προοπτικές της έρευνας και νέες ερμηνευτικές προσεγγίσεις*, εκδ. Τ. Κιουσοπούλου, Ρέθυμνο 2012.